

МОТИВАЦІЙНИЙ ЛИСТ
ЗАЙЦЯ СЕРГІЯ АНАТОЛІЙВИЧА
НА УЧАСТЬ В КОНКУРСІ З ДОБОРУ КАНДИДАТІВ ДЛЯ ОБРАННЯ СУДДЕЮ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ВІД УКРАЇНИ

Я, Заєць Сергій Анатолійович, є практикуючим адвокатом з 2001 року, маю успішний досвід ведення найрізноманітніших категорій справ (кримінальних, цивільних, господарських, адміністративних) на національному рівні в судах всіх рівнів (від першої до касаційної інстанції). У разі, якщо національна правова система виявлялася нездатною забезпечити дотримання конвенційних стандартів, з цих справ виростили скарги до ЄСПЛ.

Маю досвід тривалої співпраці з українськими громадськими організаціями, такими як Українська Гельсінська спілка з прав людини (УГСПЛ), Інститут розвитку регіональної преси (ІРРП) та ін.

Свою першу успішну скаргу до ЄСПЛ я подав у 2006 році (*Rudnichenko v. Ukraine*, no. 2775/07)¹. З 2014 року (останні 7 років) я займаюся майже виключно тематикою прав людини в різних аспектах: від ведення справ у ЄСПЛ та інших міжнародних органах (КПЛ ООН, тощо) до неформального навчання правам людини професійних юристів (суддів і адвокатів) та експертно-аналітичної роботи з дотичних питань.

На цей час я представляю в ЄСПЛ понад 120 заявників, справи яких перебувають на різних стадіях розгляду і стосуються порушення майже всього спектру стандартів, гарантованих Європейською конвенцією про захист прав людини.

Найбільш важливими справами в своїй практиці я вважаю *Sedletska v. Ukraine*, no. 42634/18, *Selygenenko and Others v. Ukraine*, no. 24919/16 та *Upravlinnya Krymskoyi Yeparkhiyi Ukrayinskoyi Pravoslavnoyi Tserkvy v. Russia*, no. 33931/19.

У справі Н. Седлецької Суд вперше застосував Правило 39 Регламенту Суду для захисту журналістських джерел. Такий результат не є випадковим. Рішення звертатися до ЄСПЛ щодо екстрених заходів було прийняте за наслідками свідомого подолання власного переконання про неможливість такого результату. Для мене особисто цей результат свідчить про адекватність розуміння можливостей, які надають конвенційні механізми заявникам.

Справа О. Селигененко є першою справою проти України, в якій Суд визнав порушення ст. 1 Протоколу № 12 до Конвенції (загальна заборона дискримінації). Всього в практиці ЄСПЛ було лише 11 рішень за цієї статтею, з яких 5 – проти Боснії і Герцеговини.

Справа Управління Кримської єпархії є однією з небагатьох справ щодо порушення прав людини в контексті окупації Кримського півострову, яка на цей час була комунікована Уряду РФ (загалом комуніковано не більше 10 «кримських» справ).

Про рівень професійної підготовки та готовності до виконання роботи судді свідчить результативність звернень до ЄСПЛ: з близько 120 скарг, поданих до ЄСПЛ з 2013 року, неприйнятними визнані лише 5. Таким чином, успішність становить близько 96 %, що значно перевищує середній рівень і наближається до абсолютного результату. Із поданих скарг позитивно вже були вирішені 12 справ, ще 9 перебувають

на стадії комунікації (в 7 з них комунікація завершена, очікується рішення), а решта – очікує початку розгляду.

Я також маю досвід успішного представництва заявників перед Комітетом ООН з прав людини (КПЛ ООН), де на розгляді зараз перебуває понад 10 таких звернень. Позитивний висновок КПЛ (views) було отримано за зверненням *no. 2250/2013 Oleksii Katashynskiy v. Ukraine* (це є одним із всього 10 звернень, які були вирішені по суті проти України). У трьох поточних зверненнях КПЛ застосував екстрені заходи (*interim measures*).

Протягом 7 років в якості національного експерта я беру участь в різноманітних навчальних проектах для суддів та адвокатів, які впроваджуються Радою Європи, УГСПЛ та іншими партнерськими організаціями. Як правило, це системні курси, які тривають близько року. За цей період «бацилою прав людини» було надійно «інфіковано» понад 150 професійних юристів, серед яких є адвокати, судді апеляційних судів та нинішнього складу Верховного Суду.

Серед іншого, я разом з іншими колегами провів 2 курси, на якому навчалися близько 50 учасників, з тематики співвідношення міжнародних стандартів прав людини та міжнародного гуманітарного права. Ця тематика є актуальною як для України в контексті триваючого збройного конфлікту, так і для забезпечення більш високих стандартів захисту прав людини в практиці ЄСПЛ.

В 2021 році в якості експерта брав участь у дослідженні з використання Урядом РФ механізмів Європейського суду з прав людини для ведення юридичної війни (*lawfare*). Результати опубліковані «Радіо Свобода» в квітні 2021 року у вигляді відеосюжетуⁱⁱ та текстовому форматіⁱⁱⁱ.

В науково-прикладному аспекті мої інтереси стосуються дотримання прав людини в контексті окупації Кримського півострову та теоретичних підвалин прагматики прав людини. Я брав участь в підготовці двох редакцій посібника Ради Європи щодо стандартів забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб (2015 та 2019), а також започаткував розробку проблематики відповідальності Російської Федерації за порушення прав людини в контексті ЄКПЛ через нав'язування російського громадянства мешканцям окупованої території та через примушування цивільного населення до залишення окупованої території (внутрішнє переміщення та еміграція). Окрім аналітичних матеріалів такі проблеми піднімаються також в індивідуальних скаргах, поданих до ЄСПЛ.

Все це разом (досвід ведення справ в ЄСПЛ, можливість порівняння цього досвіду з практикою звернень до КПЛ ООН, відповіді на професійні питання юристів про різноманітні аспекти прав людини, науково-прикладне опрацювання нових викликів у сфері прав людини та втілення їх у скаргах) дає мені впевненість, що я готовий до виконання високої місії судді Європейського суду з прав людини.

На разі я навчаюся на філософському факультеті Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка, здобуваю ступінь магістра філософії (сподіваюся успішно завершити навчання в грудні 2021). Це дозволяє більш широко поглянути на контекст прав людини та оцінювати певні ситуації з різних точок зору та більш повно оцінити можливі аргументи за та проти. Приклад міркувань наведено в рукописі статті, яка додається до пакету документів на участь у конкурсі.

Я вважаю роботу судді ЄСПЛ цікавою як за своїм змістом, так і в сенсі можливостей професійного зростання, як таку, що дозволяє запроваджувати нові підходи до захисту прав людини та поглиблювати ступінь опрацювання певної проблематики.

Оскільки я вже понад 10 років практикую в сфері застосування міжнародних стандартів прав людини, я володію необхідними знаннями та навичками включно зі знанням англійської мови для того, аби одразу приступити до виконання роботи на посаді судді ЄСПЛ і не потребувати додаткової підготовки.

ⁱ В практиці ЄСПЛ може бути знайдено близько 18 посилань на рішення у справі Рудниченко проти України у рішеннях, які стосуються різних країн (України, Німеччини, Хорватії, Македонії, Румунії, Сан-Маріно, Росії, тощо).

ⁱⁱ Відео доступне за посиланням: <https://youtu.be/njX2sbijo8o>

ⁱⁱⁱ В текстовому форматі (скорочено) матеріали доступні за посиланням:

<https://www.radiosvoboda.org/a/skhemy-yespl-masovi-skargy-na-ukryinu/31191059.html>